Adviescommissie Nationaal Groeifonds

Advies over definitieve toekenning van voorwaardelijke middelen december 2023

In de tweede beoordelingsronde heeft de adviescommissie Nationaal Groeifonds bij verschillende projecten geadviseerd middelen (gedeeltelijk) voorwaardelijk toe te kennen. In november 2023 hebben twee van deze projecten een aangepast plan ingediend bij de adviescommissie. De adviescommissie heeft beoordeeld of de aanpassingen voldoende tegemoetkomen aan de gestelde voorwaarden.

Op basis van deze beoordeling adviseert de adviescommissie voor beide projecten de voorwaardelijke toekenning om te zetten in een onvoorwaardelijke toekenning. Op de achterliggende pagina's wordt hier een toelichting op gegeven.

Het gaat om de volgende twee projecten uit de tweede beoordelingsronde:

- Luchtvaart in Transitie – deelproject HAPPS
- Rail Gent Terneuzen

Adviescommissie Nationaal Groeifonds

Luchtvaart in Transitie – deelproject HAPPS

December 2023

Luchtvaart in Transitie – deelproject HAPPS

In de tweede ronde van het Nationaal Groeifonds is het voorstel Luchtvaart in Transitie (LiT) ingediend. LiT is een meerjarig en tijdelijk programma gericht op het verduurzamen van de Nederlandse luchtvaartsector naar een klimaatneutrale Nederlandse luchtvaart in 2050. Het programma richt zich op doorbraaktechnologieën voor efficiënte vliegtuigontwikkeling, samen met het bijbehorend onderzoek op lange termijn en aangrenzende activiteiten. Aan het programma neemt een groot aantal bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties deel. Het programma heeft de potentie een flinke bijdrage te leveren aan de uitdaging om de uitstoot van de luchtvaart te verminderen, waarbij Nederlandse kennis en kunde wordt ingezet en de Nederlandse positie internationaal wordt versterkt.

Het Nationaal Groeifonds werd in de tweede ronde om een bijdrage gevraagd van 504 miljoen euro. Het is uiteindelijk een directe toekenning geworden van 264 miljoen euro en een voorwaardelijke toekenning van 119 miljoen euro. Het consortium is gevraagd om de scope van het plan aan te passen en voor het voorwaardelijke deel zijn een aantal voorwaarden geformuleerd.

De voorwaardelijke toekenning betreft een drietal deelprojecten, waarvan de eerste nu is voorgelegd aan de commissie. Dit betreft het deelproject *Hydrogen Aircraft Powertrain and Storage System* (HAPSS). Voor HAPPS is de ontwikkel- en ontwerpfase (2022 – 2023) direct toegekend en de vervolgfase (2024 tot en met 2027) voorwaardelijk. Het voorwaardelijke deel betreft een bedrag van 73,3 miljoen euro. Binnen LiT is het deelproject HAPSS als één van de eerste deelprojecten van start gegaan en klaar voor herindiening. Dat geldt nog niet voor alle voorwaardelijk toegekende deelprojecten en dat is conform de planning. Eind oktober 2023 hebben de indieners documenten aangeleverd waarmee zij wilden aantonen aan de gestelde voorwaarden te voldoen. Op 21 november heeft er een gesprek met de indieners plaatsgevonden.

Advies
Dit advies omvat de beoordeling van het uitgewerkte deelprojectplan voor het voorwaardelijk toegekende deel voor HAPPS, waarmee de indieners aantonen aan de gestelde voorwaarde te hebben voldaan. Na bestudering van het aangepaste plan, het gesprek en een schriftelijke toelichting adviseert de commissie om de voorwaardelijke toekenning van 73,3 miljoen euro volledig om te zetten in een toekenning.

Advies Luchtvaart in Transitie		
Aangevraagd	Toegekend	Reservering
73,3 Mln	73,3 Mln	0

Toelichting op het advies
Aan de voorwaardelijke toekenning zijn in 2022 vijf voorwaarden gesteld en de commissie is van mening dat aan deze voorwaarden in voldoende mate is voldaan. Het betreft de volgende voorwaarden:

1. Een nader uitgewerkt projectplan.
2. Aansluiting bij Europese programma's.
3. De deelprojecten hebben succesvol de KPI's behaald voor de eerste fase en hebben commitment van een OEM voor bijdrage en afname.
4. De indieners leveren een onafhankelijke due diligence aan over de begroting, cofinanciering en besteding van de gelden.
5. Tussentijdse evaluatie van voorwaarden in voortgangsrapportages/-overleggen LiT.

De commissie heeft vastgesteld dat aan de gestelde voorwaarden is voldaan. Voor alle voorwaarden is documentatie aangeleverd waaruit dat blijkt.

Op de vierde voorwaarde na is in de documentatie aan alle voorwaarden voldaan. De vierde voorwaarde heeft vervolgens centraal gestaan in het gesprek met de indieners. Na dat gesprek hebben de indieners nadere en overtuigendere informatie aangeleverd waarin zij nader uiteen hebben gezet hoe de risico's worden gemitigeerd die in het *due dilligence* rapport naar voren komen. IenW heeft zelf ook aangegeven een aantal voorwaarden te hebben voordat zij over zouden willen gaan tot het overmaken van middelen aan het consortium.

De aangeleverde risicoanalyse en mitigatiemaatregelen worden door commissie en indieners beschouwd als onderdeel van het projectplan HAPPS. Daarmee zijn dit geen vrijblijvende maatregelen, maar onderdeel van het plan zoals goed bevonden door de commissie. De commissie heeft er met deze extra waarborgen vertrouwen in dat het project HAPPS voortgang kan boeken zonder dat er sprake is van risico's voor het Groeifonds. Daarom adviseert de commissie de fondsbeheerders om het commitment t.a.v. de cofinanciering vast te leggen in projectspecifieke afspraken met IenW. Afwijken hiervan wordt beschouwd als een significantie wijziging. Indien binnen zes maanden na toekenning geen definitief commitment kan worden gegeven op de cofinanciering en/of andere risico's die uit het due dilligence onderzoek van PWC naar voren zijn gekomen, dan zullen de commissie en indieners hierover in gesprek treden.

Adviescommissie Nationaal Groeifonds

Rail Gent Terneuzen

December 2023

Rail Gent Terneuzen

Het project Rail Gent Terneuzen stelt een drietal infrastructurele ingrepen voor in het spoornetwerk van het havengebied van Vlissingen en Terneuzen tot Gent (de North Sea Port). Het project is een grensoverschrijdende samenwerking tussen het ministerie van IenW, de federale overheid van België, de Vlaamse overheid, de provincie Zeeland, de steden Gent en Terneuzen en het Havenbedrijf North Sea Port. Met de voorgestelde ingrepen wordt beoogd knelpunten voor het spoorgoederenvervoer op te lossen, de aansluiting op de Europese spoorgoederencorridors te verbeteren en meer goederen over het spoor te vervoeren in plaats van over de weg.

Het betreft de volgende drie infrastructurele maatregelen:

- Een nieuwe verbinding op de oostoever tussen Axel (NL) en Zelzate (BE). Deze verbinding is geraamd op 166 miljoen euro en moet zorgen voor een toekomstvaste oplossing voor drie knelpunten voor het spoorgoederenvervoer.
- Een Zuidoost-boog in het spoor ten oosten van de Sluiskilbrug; deze ingreep is geraamd op bijna 15 miljoen euro en zorgt voor een rechtstreekse verbinding tussen de Axelse Vlakte (NL) en het Europese spoorwegnet.
- Een noordelijke ontsluiting en uitbreiding van de bundel Zandeken. Deze ingrepen zijn geraamd op 21 miljoen euro en vergroten de capaciteit op de westoever van het kanaal.

De totale kosten van het project worden geraamd op 240 miljoen euro, waarbij is afgesproken dat Nederland en België allebei 50 procent van de kosten dragen. Voor dit project is € 105 miljoen voorwaardelijk toegekend uit het Nationaal Groeifonds in 2022 en aan de gestelde voorwaarden is inmiddels voldaan. De vier voorwaarden waar aan voldaan diende te worden:

1. Nederland draagt de helft van de projectkosten. Binnen twee jaar dient ook aan de Belgische zijde een harde toezegging te zijn om de middelen voor het Belgische deel van de kosten beschikbaar te stellen.
2. De adaptieve strategie met bijbehorende indicatoren wordt gevolgd. De commissie verwacht dat de betrokken partijen in de planuitwerking een weging blijven maken van nut en noodzaak van het totaal en van de projectvarianten.
3. Wanneer in de planuitwerking blijkt dat sprake is van lagere kosten, dan worden deze meevallers in mindering gebracht op de Groeifondsbijdrage. Wanneer de kosten hoger uitvallen betekent dat niet dat de Groeifondsbijdrage ook hoger wordt. In de eerste plaats staat het indienende consortium aan de lat die middelen te vinden.
4. De indieners wordt verzocht een aanvraag in te dienen voor Europese cofinanciering, zoals zij zelf ook voorstellen. Bij toekenning van Europese middelen worden die middelen (evenredig) in mindering gebracht op de bijdragen van België en Nederland. Europese aanvullende middelen vloeien dus terug naar de begroting van het Nationaal Groeifonds of de algemene middelen van het Rijk.

Advies
Dit advies omvat de beoordeling van documentatie die door de indieners is aangeleverd, waarmee zij laten zien dat aan de gestelde voorwaarden is voldaan. Na bestudering van deze documenten adviseert de commissie om de voorwaardelijke toekenning om te zetten in een toekenning. Wel wordt er conform voorwaarde 4 een bedrag van 1,7 miljoen euro in mindering gebracht op deze toekenning, waarmee het totaal uitkomt op 103,3 miljoen euro

Advies Rail Gent Terneuzen		
Aangevraagd	Toegekend	Reservering
105 mln	103,3 mln	0

Toelichting op het advies
Aan de gestelde voorwaarden is overtuigend voldaan. De belangrijkste voorwaarde was dat de Belgische cofinanciering ook rond zou komen. Middels een brief heeft de Belgische regering haar commitment uitgesproken en in combinatie met de goede bilaterale samenwerking tot nu toe geeft dit de commissie voldoende vertrouwen. De 50/50 is ook verankerd in de samenwerking tussen België en Nederland; zowel in financiën als in de governance. De Belgische bijdrage zal ook nodig zijn voor het realiseren van het project. Mocht het project om deze (of een andere) reden toch geen doorgang vinden, dan vloeien de toegekende middelen terug naar het Groeifonds of naar de Algemene Middelen.

Het project heeft een subsidietoekenning gekregen vanuit de Connecting Europe Facility (CEF) van 3,4 miljoen euro. Ook hier geldt de 50/50 en het betreft dus 1,7 miljoen euro voor Nederland. De indieners hebben gevraagd voorwaarde 4 (Europese subsidie wordt in mindering gebracht op de Groeifonds toekenning) te heroverwegen maar de adviescommissie vindt de onderbouwing die wordt gegeven onvoldoende overtuigend en expliciet. Ook stellen de indieners zelf *"dat er naar oplossingen zal worden gezocht met zoveel mogelijk probleemoplossend vermogen binnen de beschikbare budgetten"*. Die aanpak kan worden gevolgd en geeft nog een grote bandbreedte aan varianten en oplossingsrichtingen. Er wordt geen informatie gegeven waaruit blijk dat de 1,7 miljoen euro doorslaggevend zal zijn.